

Προσχέδιο διδακτορικής διατριβής

Ο πατριάρχης Φιλόθεος Κόκκινος υπήρξε αναμφίβολα μια από τις μεγαλύτερες εκκλησιαστικές και πολιτικές προσωπικότητες του 14^{ου} αιώνα. Ο ρόλος του ήταν καθοριστικός για αυτή την τόσο παραγμένη περίοδο του ύστερου Βυζαντίου. Όμως, οι πάρα πολλές ασχολίες του δεν τον εμπόδισαν, ώστε να δημιουργήσει ένα μεγάλο, ποικίλο και πολύ σημαντικό έργο. Το συγγραφικό του έργο παρέχει εξόχως ενδιαφέρουσες πληροφορίες για την περίοδο που ζει και δρα ο Φιλόθεος Κόκκινος. Τα αγιολογικά του κυρίως έργα είναι μια ανεξάντλητη πηγή πληροφοριών, όχι μόνο για τους αγιολόγους και τους θεολόγους, αλλά και για τους ιστορικούς και τους λαογράφους, που επιθυμούν να ασχοληθούν με τη συγκεκριμένη εποχή.

Είναι πολλοί οι επιστήμονες που ασχολήθηκαν με το έργο του Φιλόθεου Κόκκινου και εντρύφησαν σε αυτό με πολλή επιμέλεια. Εκείνος, όμως, που κατεξοχήν ασχολήθηκε με τον Φιλόθεο Κόκκινο ήταν ο καθηγητής Δ. Τσάμης, ο οποίος και εκδόσεις του έργου του πραγματοποίησε και μελέτες αναφορικά με το έργο του Κόκκινου εκπόνησε¹. Στα πλαίσια αυτής του της

¹ Δ. Γ. Τσάμης, «Φιλοθέου Κοκκίνου, Βίος αγίου Σάββα τοῦ Νέου», *ΕΕΘΣΠΘ* 27 (1982), σσ. 7-208

Δ. Γ. Τσάμης, «Φιλοθέου Κοκκίνου Λόγος στην άγια Άνυσία», *ΕΕΘΣΠΘ* 25 (1980), σσ. 65-86

Δ.Γ. Τσάμης, «Φιλοθέου Κωνσταντινουπόλεως, λόγος εις Γρηγόριον Παλαμᾶν ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης», *ΕΕΘΣΠΘ* 27 (1982), σσ. 7-199

ενασχόλησης ανέθεσε και διατριβή με τίτλο *Φιλοθέου Κωνσταντινουπόλεως του Κοκκίνου ποιητικά έργα* στη θεολόγο κ. Πετρούλα Κουρτεσίδου². Η διατριβή εκπονήθηκε το 1992 και παραμένει ανέκδοτη.

Όταν μελετήσαμε τη διατριβή, διαπιστώσαμε ότι υπάρχουν βασικές ελλείψεις, αφού η κυρία Κουρτεσίδου δεν έχει συμπεριλάβει στη διατριβή της το πιο σημαντικό ίσως έργο του Φιλόθεου Κόκκινου, τους εξήντα και πλέον κανόνες δηλαδή που υπάρχουν στο χειρόγραφο 58 της μονής Ολυμπιώτισσας. Επίσης, υπάρχουν και άλλα έργα, όπως παραδείγματος χάριν ανέκδοτη ακολουθία στον Άγιο Γρηγόριο Παλαμά, που δεν έχει συμπεριληφθεί στη διατριβή της κυρίας Κουρτεσίδου.

Δ.Γ. Τσάμης, «Φιλοθέου Κοκκίνου Έγκώμιο στὸν ἅγιο μεγαλομάρτυρα Δημήτριο τὸ Μυροβλήτη», *ΕΕΘΣΠΘ* 26 (1981), σσ. 51-82

Δ.Γ. Τσάμης, «Εἰκονογραφικὲς μαρτυρίες γιὰ τὸν ἅγιο Φιλόθεο Κόκκينو πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως», *ΕΕΘΣΠΘ* 22 (1977), σσ. 37-52

Δ.Γ. Τσάμης, Φιλοθέου Κοκκίνου, «Βίος ἁγίου Ἰσιδώρου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως», *ΕΕΘΣΠΘ* 25 (1980), σσ. 89-186

Δ.Γ. Τσάμης, «Τὸ ὑπόμνημα τοῦ Φιλοθέου Κοκκίνου στὸν ὄσιο Νικόδημο τὸ νέο», *ΕΕΣΠΘ* 26 (1981), σσ. 87-100

Δ.Γ. Τσάμης, «Τὰ ἀγιολογικὰ ἔργα τοῦ Φιλοθέου Κοκκίνου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως», *ΕΕΘΣΠΘ* 23 (1978), σσ. 9-21

Δ.Γ. Τσάμης (επιμ.), *Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Φιλόθεος Κόκκινος, Ἀγιολογικὰ ἔργα*, Θεσσαλονικεῖς ἅγιοι, τ. Α', Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1985

² Πετρούλα Κουρτεσίδου, *Φιλοθέου Κωνσταντινουπόλεως του Κοκκίνου ποιητικά έργα*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1992

Εκρίθη, λοιπόν, σκόπιμο να αναλάβουμε το έργο της παρουσίασης και της έκδοσης του συνολικού ποιητικού έργου του Φιλόθεου Κόκκινου, συμπεριλαμβάνοντας όλα τα σωζόμενα, κατά το δυνατόν, έργα του στα χειρόγραφα. Θα προηγηθεί σύντομη εισαγωγή για τον βίο και το έργο του Φιλόθεου, θα ακολουθήσει έκδοση και, στη συνέχεια, φιλολογική ανάλυση του περιεχομένου των κανόνων (γλώσσα, περιεχόμενα, μέτρο, ακροστιχίδα και λοιπά μορφολογικά χαρακτηριστικά). Η διατριβή θα ολοκληρωθεί με συμπεράσματα και εκτίμηση της παρουσίας του Φιλόθεου Κόκκινου ως υμνογράφου.